

K O M U N I K A T
Z O M B A D A Ń

Warszawa, październik 2009

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/134/2009

WZORY I AUTORYTETY POLAKÓW

We współczesnym społeczeństwie dość często mówi się o upadku autorytetów. Poruszane są kwestie braku wzorów osobowych zarówno w działalności publicznej, jak i w życiu codziennym. Dostrzegany jest niedostatek osób, których postępowanie byłoby oceniane przez innych jako wartościowe i godne naśladowania.

W ostatnim sondażu¹ prosiliśmy respondentów o określenie, czy wzorce do naśladowania są obecnie ludziom potrzebne. Pytaliśmy również o to, kim są osoby uznawane przez badanych za autorytety. Pytanie to miało formę otwartą, co oznacza, że ankietowani nie otrzymali listy gotowych odpowiedzi.

Przyjęliśmy perspektywę, zgodnie z którą o autorytetach możemy mówić w odniesieniu zarówno do sfery publicznej, jak i prywatnej. Autorytetami mogą być zatem nie tylko osoby powszechnie znane, podziwiane za swoją niecodzienną działalność, których opinie są cenione, ale też ludzie z najbliższego otoczenia, którzy dzięki swojemu postępowaniu i sposobowi życia mogą stanowić wzór dla innych, wpływać na podejmowane przez nich decyzje.

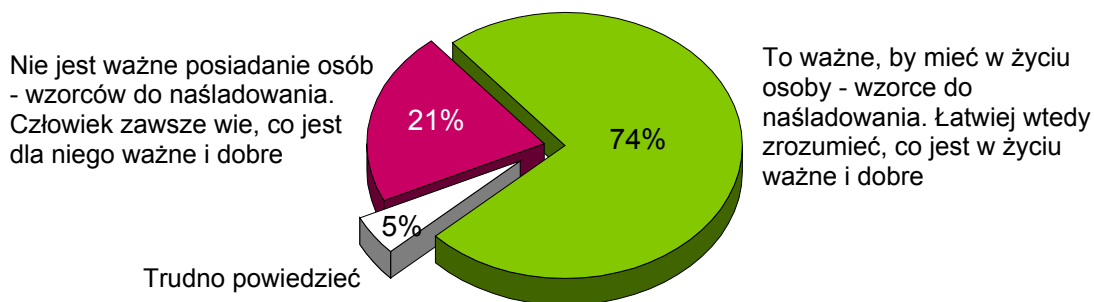
SPOŁECZNE ZAPOTRZEBOWANIE NA AUTORYTETY I DOŚWIADCZENIA INNYCH

Blisko trzy czwarte badanych (74%) zgadza się ze stwierdzeniem, że posiadanie w życiu osób – wzorców do naśladowania jest dla ludzi ważne. Jedynie co piąty respondent (21%) ma odmienne zdanie w tej kwestii.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (232) przeprowadzono w dniach 3–9 września 2009 roku na liczącej 1086 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

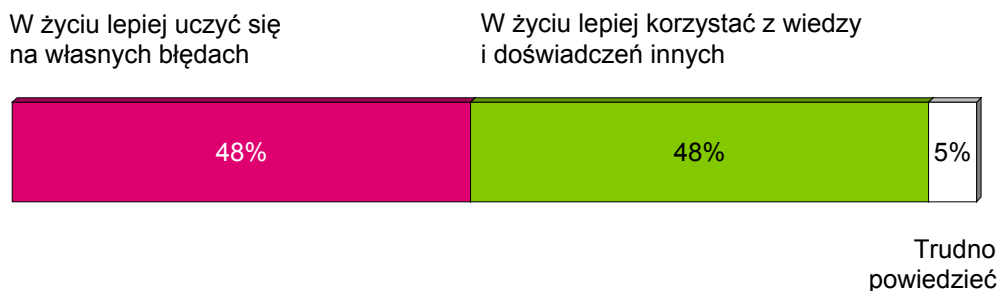
RYS. 1. KTÓRE ZE STWIERDZEŃ JEST NAJBLIŻSZE PANA(I) OPINII?

Istnieje zależność między miejscem zamieszkania, wykształceniem i wysokością dochodów a dostrzeganiem potrzeby posiadania w życiu wzorów. Ze stwierdzeniem, że ważne jest posiadanie wzorów do naśladowania, niemal powszechnie zgadzają się badani z wyższym wykształceniem, mieszkańcy dużych miast, osoby deklarujące wysokie dochody. Przeciwną opinię wyrażają najczęściej mieszkańcy wsi, osoby o najniższych dochodach, ankietowani z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym (por. tabele aneksowe).

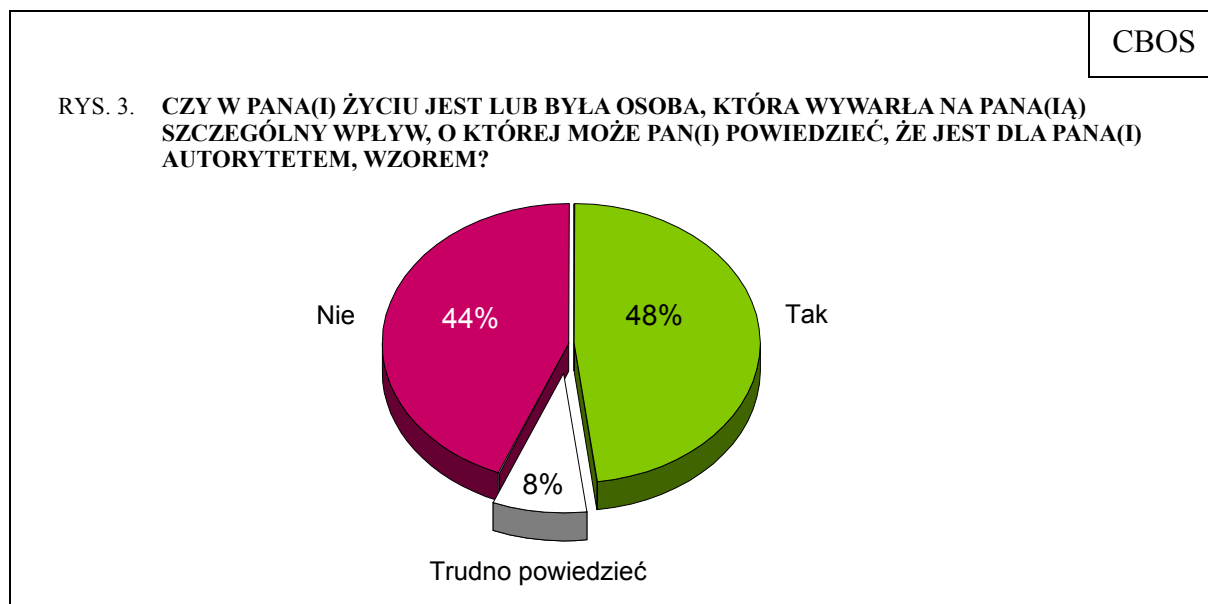
Polacy są dokładnie podzieleni w sprawie korzystania w życiu z wiedzy i doświadczeń własnych lub innych osób. Prawie połowa respondentów (48%) uważa, że *w życiu lepiej uczyć się na własnych błędach*, i tyle samo ankietowanych (48%) jest zdania, iż *lepiej korzystać z wiedzy i doświadczeń innych*. Na zróżnicowanie opinii w tej kwestii wpływa wykształcenie badanych: im lepiej są wykształceni, tym częściej twierdzą, że warto czerpać z wiedzy i doświadczeń innych.

RYS. 2. KTÓRA Z PONIŻSZYCH OPINII JEST BLIŻSZA PANA(I) POGLĄDOM?

WZORY ŻYCIA CODZIENNEGO

Prawie co drugi ankietowany (48%) przyznaje, że w jego życiu jest lub była osoba, którą traktuje jako wzór, autorytet, która wywarła jakiś szczególny wpływ na jego życie. Niewiele mniej badanych (44%) twierdzi jednak, że w ich życiu nie było takich osób.

Posiadanie życiowych wzorów najczęściej deklarują respondenci dobrze sytuowani, mieszkańcy dużych miast, badani mający wyższe wykształcenie. W grupach społeczno-zawodowych reprezentantami tego poglądu są w zdecydowanej większości specjaliści z wyższym wykształceniem i kadra kierownicza. Wśród badanych mieszkających na wsi, słabiej wykształconych, o niskich dochodach przeważa natomiast opinia, że w ich życiu nie ma osoby, którą mogliby traktować jako autorytet (por. tabele aneksowe).

Respondenci, którzy przyznali, że w ich życiu jest osoba uznawana przez nich za wzór, najczęściej (52%) wymieniali rodziców. Co szósty badany spośród deklarujących posiadanie autorytetów (17%) wskazał postać Jana Pawła II jako tę, która wywarła na jego życie wyjątkowy, bezpośredni wpływ. W dalszej kolejności ankietowani wymieniali dziadków (6%), współmałżonków (6%), nauczycieli, profesorów i wychowawców (5%). Tylko nieliczni pytani określali mianem życiowego wzoru osoby publiczne i postaci historyczne (z wyjątkiem Jana Pawła II), członków dalszej rodziny, znajomych i przyjaciół, przełożonych, rodzeństwo i dzieci.

Odpowiedzi respondentów mających jakieś autorytety, wzory osobowe (N=526)

CBOS

RYS. 4. KIM JEST TA OSOBA?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ każdy respondent mógł wymienić więcej niż jedną osobę

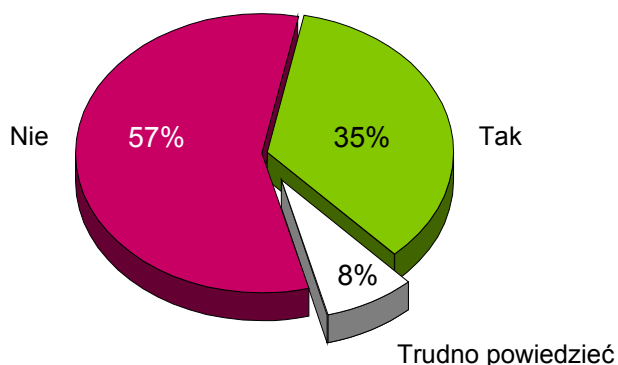
Uzyskane odpowiedzi świadczą o dużej roli rodziny jako źródła życiowych autorytetów. Ujawnia się też w nich pewna zależność pokoleniowa – za wzór nieco częściej uważane są osoby należące do starszego pokolenia (rodzice, dziadkowie) niż zbliżone ze względu na wiek do respondenta (znajomi, przyjaciele, rodzeństwo).

AUTORYTETY ŻYCIA PUBLICZNEGO

Większość badanych (57%) nie dostrzega w życiu publicznym osób, które można uznać za autorytety. Tylko co trzeci ankietowany (34%) przyznaje, że ma lub miał taki wzorzec.

Dostrzeganie autorytetów w życiu publicznym jest związane z wykształceniem i dochodami badanych. Respondenci o wyższych dochodach, lepiej wykształceni, częściej uznają autorytety z życia publicznego niż osoby gorzej sytuowane i mniej wykształcone (por. tabele aneksowe).

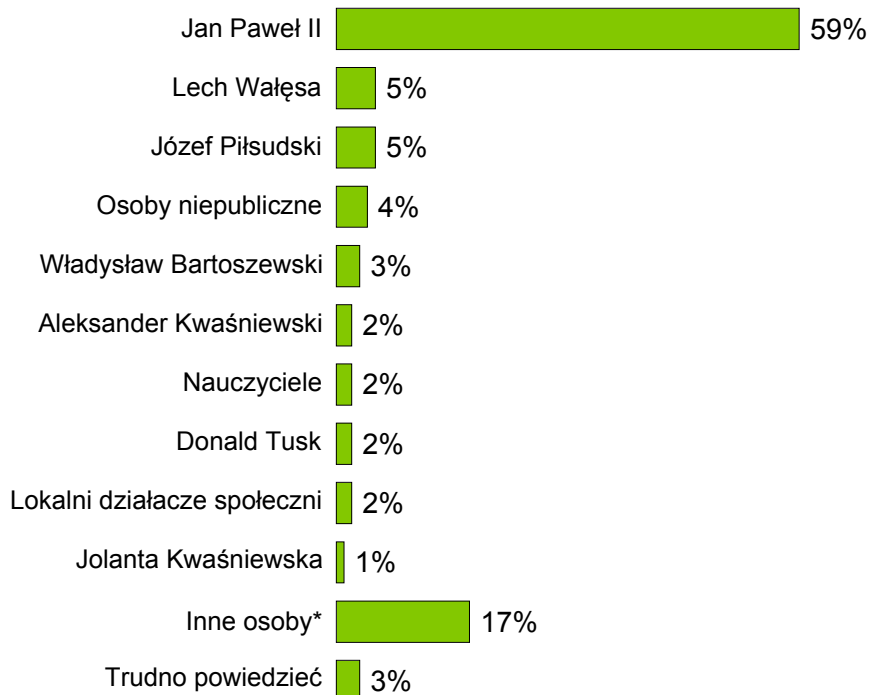
RYS. 4. CZY W ŻYCIU PUBLICZNYM JEST LUB BYŁA OSOBA, KTÓRA JEST DLA PANA(I) AUTORYTETEM?

Badani, którzy dostrzegają autorytety w życiu publicznym, najczęściej wymieniali osobę papieża Jana Pawła II (59%). Zdecydowanie mniej ankietowanych uznało za autorytet Lecha Wałęsę czy Józefa Piłsudskiego (po 5%). Pozostałe postaci były jeszcze rzadziej wymieniane przez respondentów.

Odpowiedzi respondentów mających jakieś autorytety, wzory osobowe w życiu publicznym (N=374)

RYS. 5. KIM JEST TA OSOBA?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ każdy respondent mógł wymienić więcej niż jedną osobę

* W tej kategorii znalazły się osoby wymieniane przez pojedynczych ankietowanych

W wypowiedziach respondentów zabrakło przedstawicieli kultury i sztuki, naukowców czy wielkich sportowców, licznie zaś reprezentowane były osoby związane z polityką.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że największe autorytety Polaków to rodzice i papież Jan Paweł II. Osoba Ojca Świętego jest postrzegana zarówno jako wzór osobisty, który znacząco wpłynął na życie respondentów, jak i w kategoriach ikony – wielkiego Polaka zasługującego na miano autorytetu w życiu publicznym.

Należy pamiętać, że odpowiedzi badanych mogą mieć w dużej mierze charakter deklaracyjny, niepokrywający się z wyborami dokonywanymi w życiu codziennym. Nieznany jest też stopień oddziaływania autorytetów na różne dziedziny życia respondentów, a więc to, jak dalece naśladują oni postawy przyjmowanych przez siebie wzorów. Sytuację dodatkowo komplikuje fakt, że samo pojęcie autorytetu jest niejednoznaczne i może być rozumiane w różny sposób.

Opracował
Marcin HERRMANN